

Tendences un triecieni: Latvijas tulkošanas tirgus stāvoklis

- ▣ **Helēna Gizeleza**, LTTB valdes priekšsēdētāja,
 - ▣ LU HZF lektore

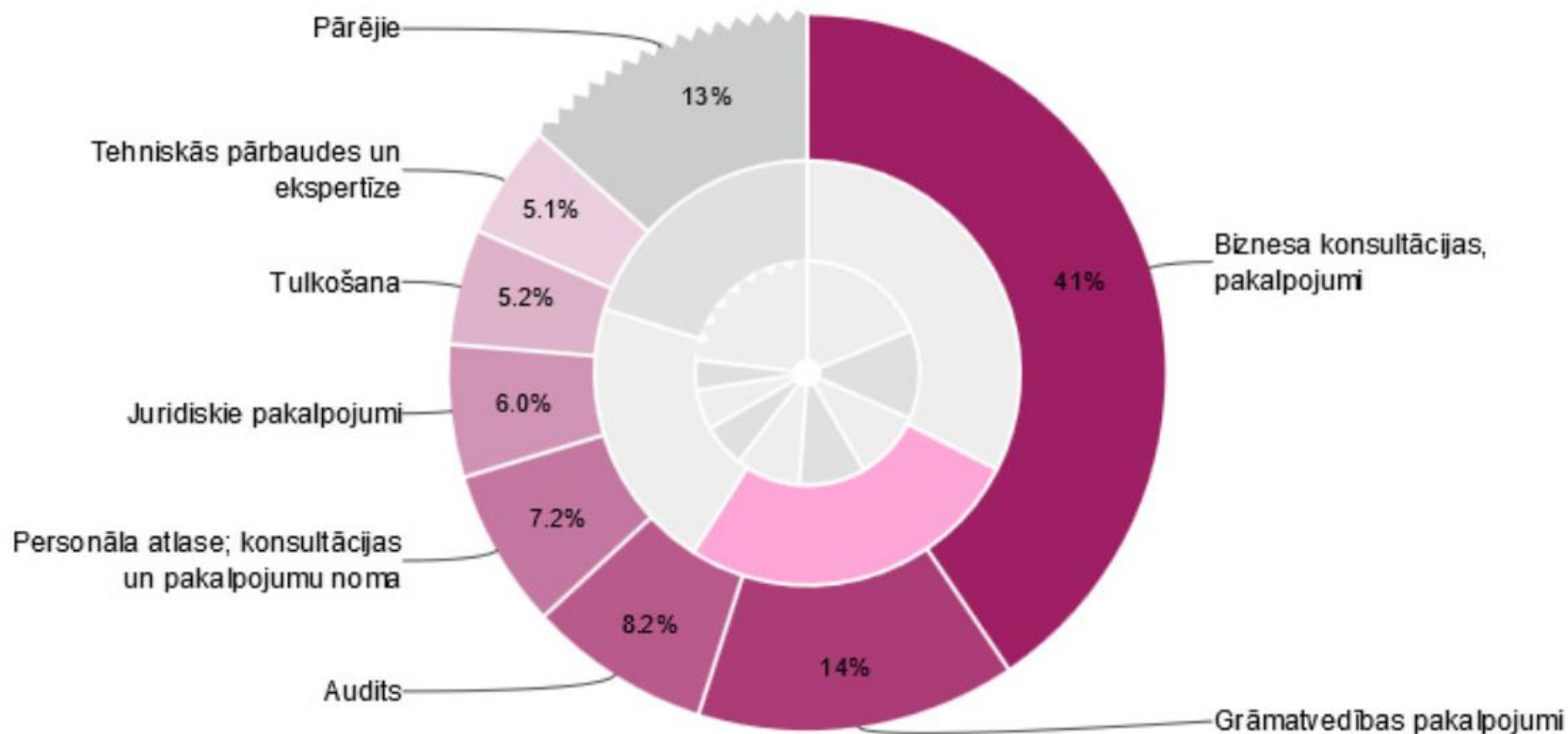
Tulkošanas nozare Latvijā

- Iedzīvotāju skaits Latvijā: 1,902 miljoni (2020. g.)
- Centrālā statistikas pārvalde: ekonomiski aktīvi uzņēmumi pēc galvenā darbības veida
 - Tulkošanas un tulku pakalpojumi 1191 (2019):
 - Komersabiedrības 397
 - Fiziskas personas – saimnieciskās darbības veicējas 772
 - Individuālie komersanti 22
- Lielākā grupa tulkiem un tulkotājiem Facebook «Tulkotāji un tulki LV» 1800 dalībnieku

Uzņēmumu neto apgrozījums

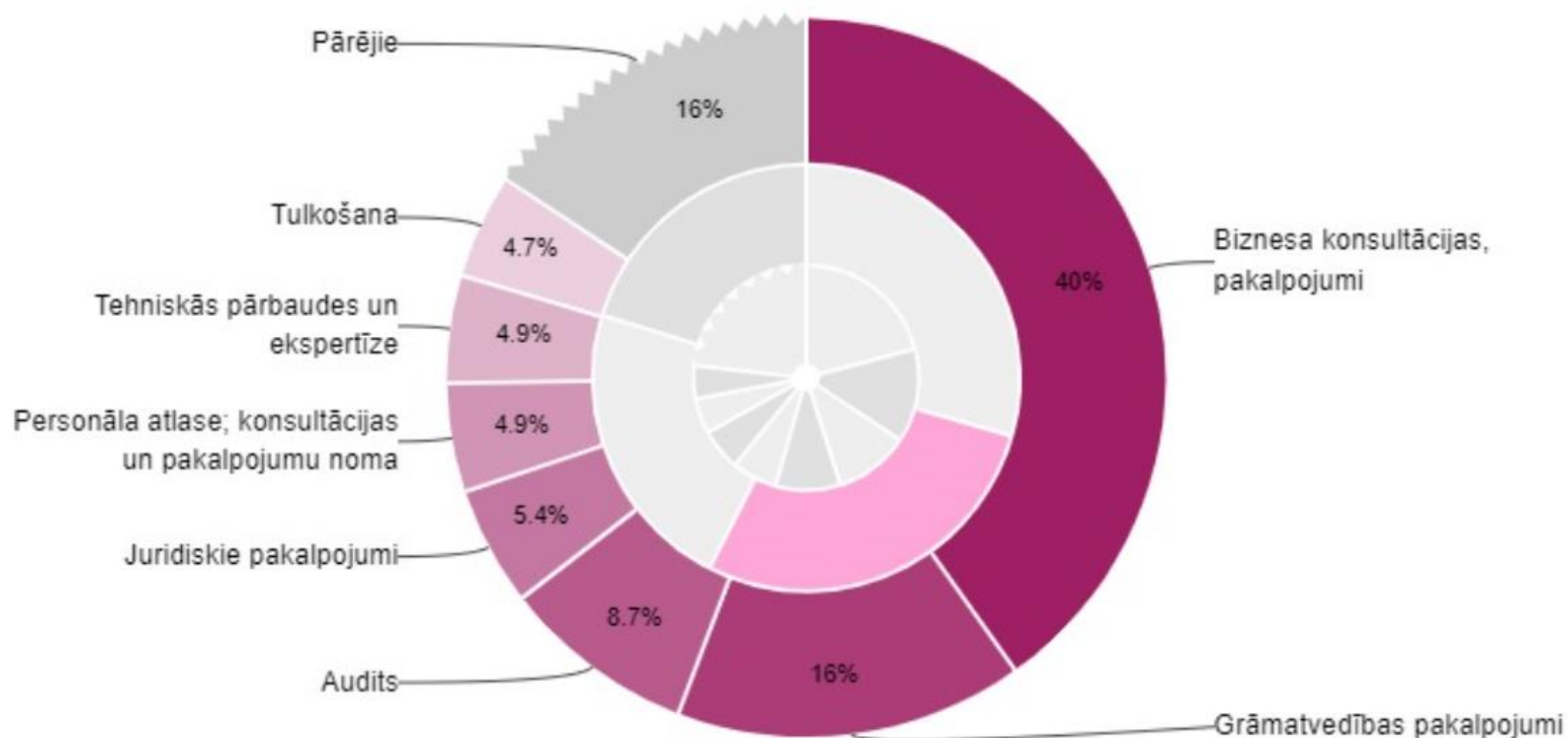
Uzņēmumu reģistra dati

2017. gada neto apgrozījuma īpatsvars. Konsultācijas, juridiskie un citi biznesa pakalpojumi

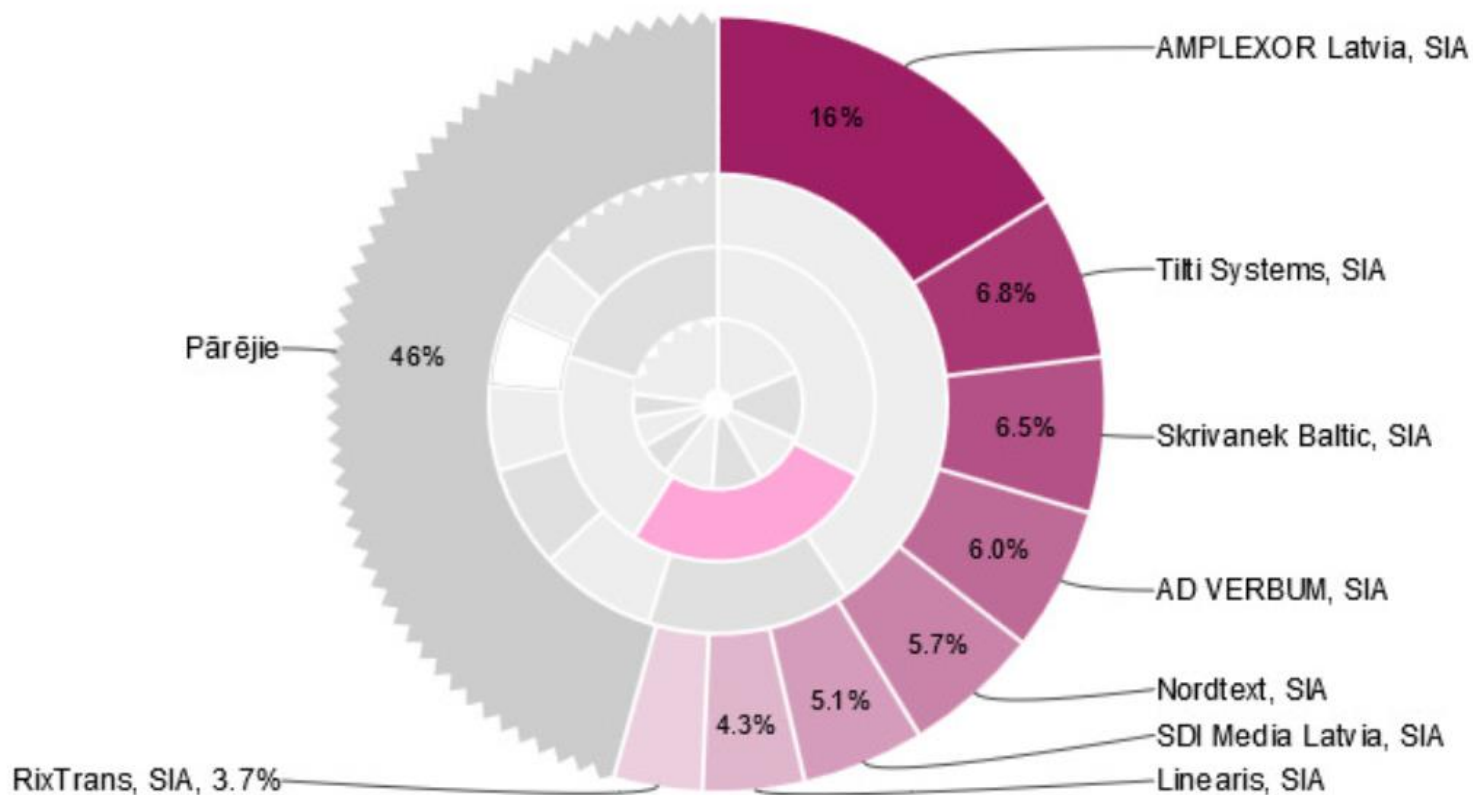
Uzņēmumu neto apgrozījums

2019. gada neto apgrozījuma īpatsvars. Konsultācijas, juridiskie un citi biznesa pakalpojumi

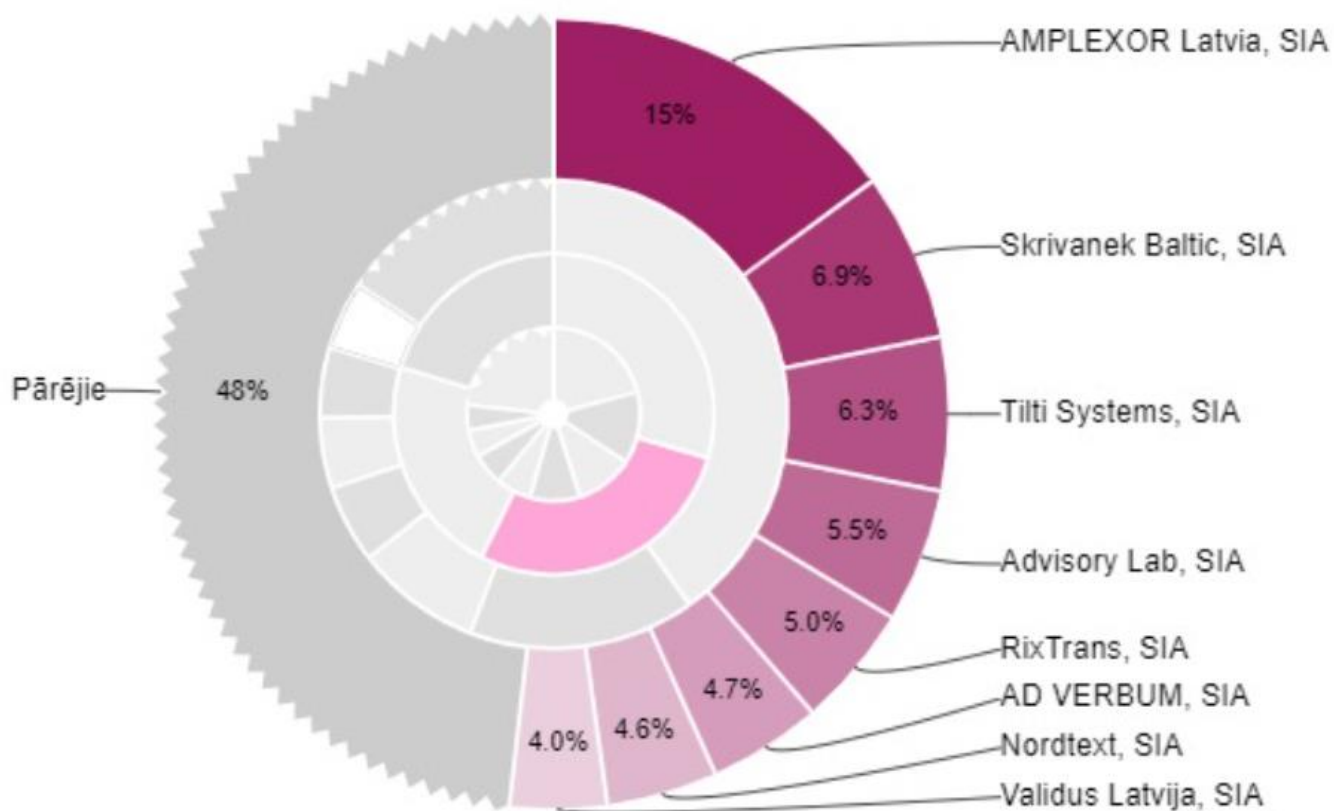
Uzņēmumu neto apgrozījums

2017. gada neto apgrozījuma īpatsvars. Tulkošana

Uzņēmumu neto apgrozījums

2019. gada neto apgrozījuma īpatsvars. Tulkošana

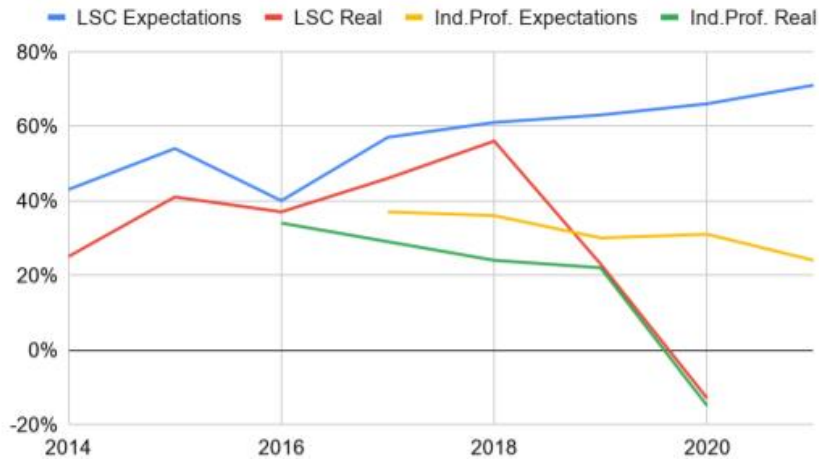
Sagaidāmā tirgus aktivitāte

- Aptauja «European Language Industry Survey 2021»: neskatoties uz 2020. gada grūtībām, tirgus kopumā noskaņots optimistiski.
- Sagaidāmie rezultāti ir cieši saistīti ar uzņēmuma lielumu.

Sagaidāmā tirgus aktivitāte

Respondent activity

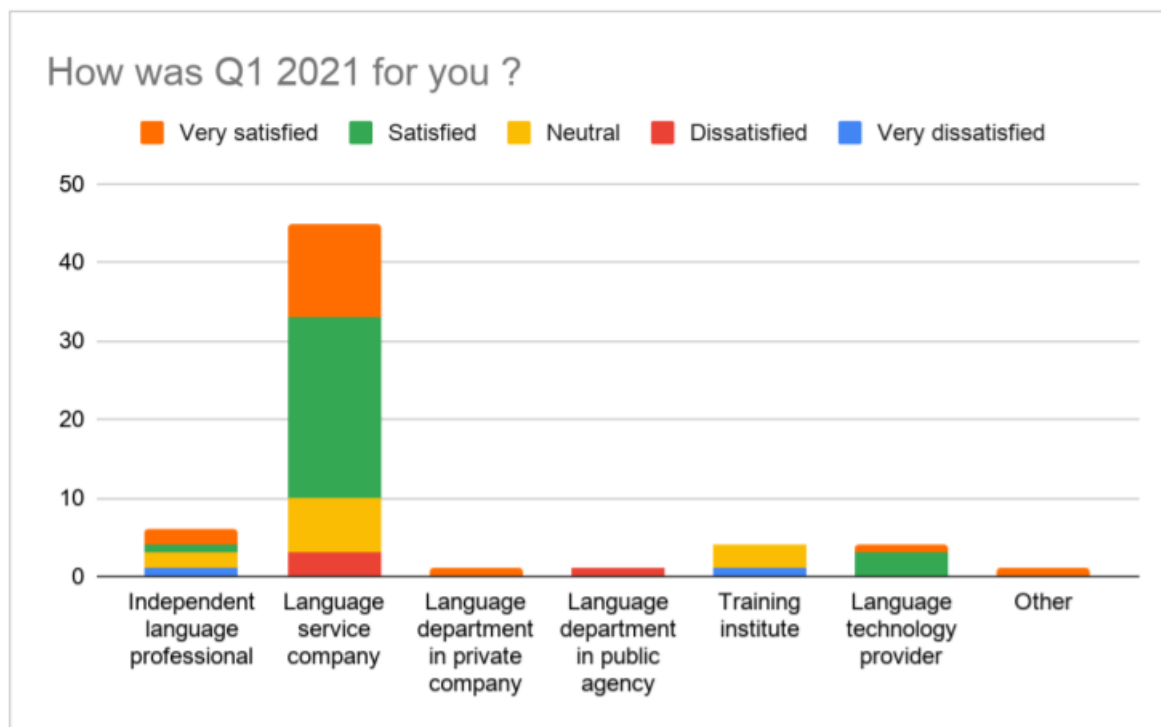
Activity loss in 2020 hit independent professionals and LSC equally hard, but LSCs have considerably more confidence in 2021 growth (net 71% of LSC expect a rebound).

Sales price evolution

LSC report a stronger price drop in 2020 than independent professionals or language departments / buyers. For 2021, all segments expect a status quo or a slight erosion.

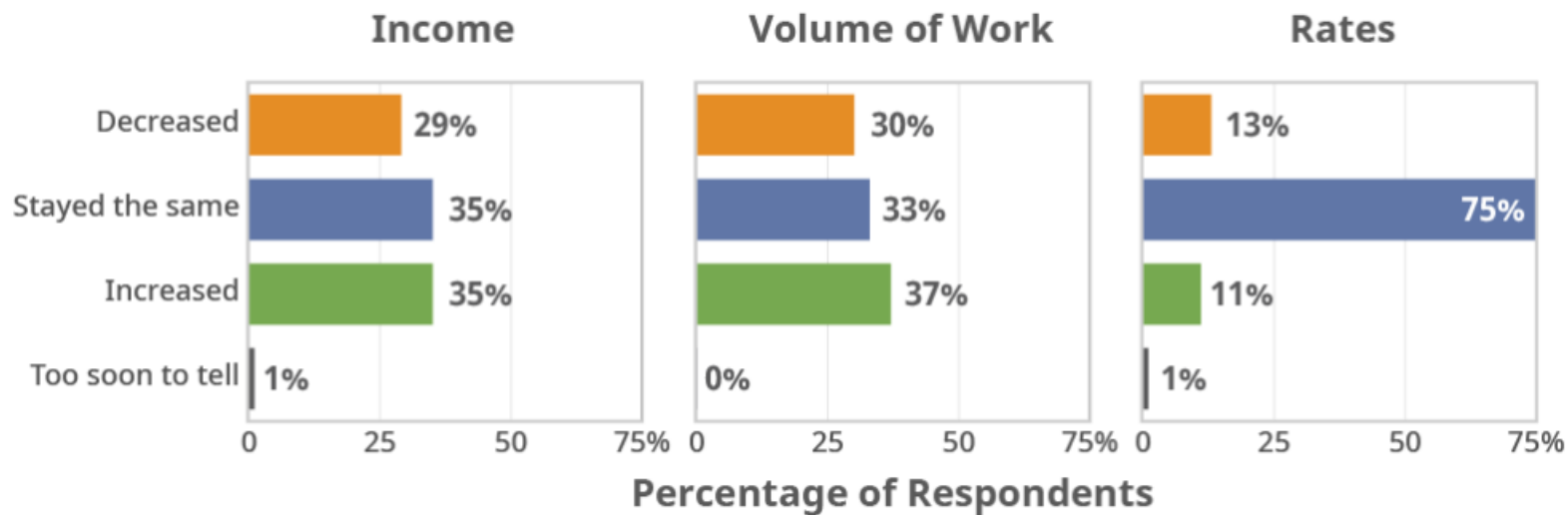
- LSC atbildes pārsvarā ir pozitīvas un atbilst optimistiskajai LSC prognozei gada sākumā
- Individuālie uzņēmēji un līgumtulkotāji: atturīgāks vērtējums

CSA COVID-19 Freelancer 4 Survey Data

CSA Research aptauja 2021. g. jūlijs-augusts, 559 respondenti no 91 valstīm

How has business changed since January 2021?

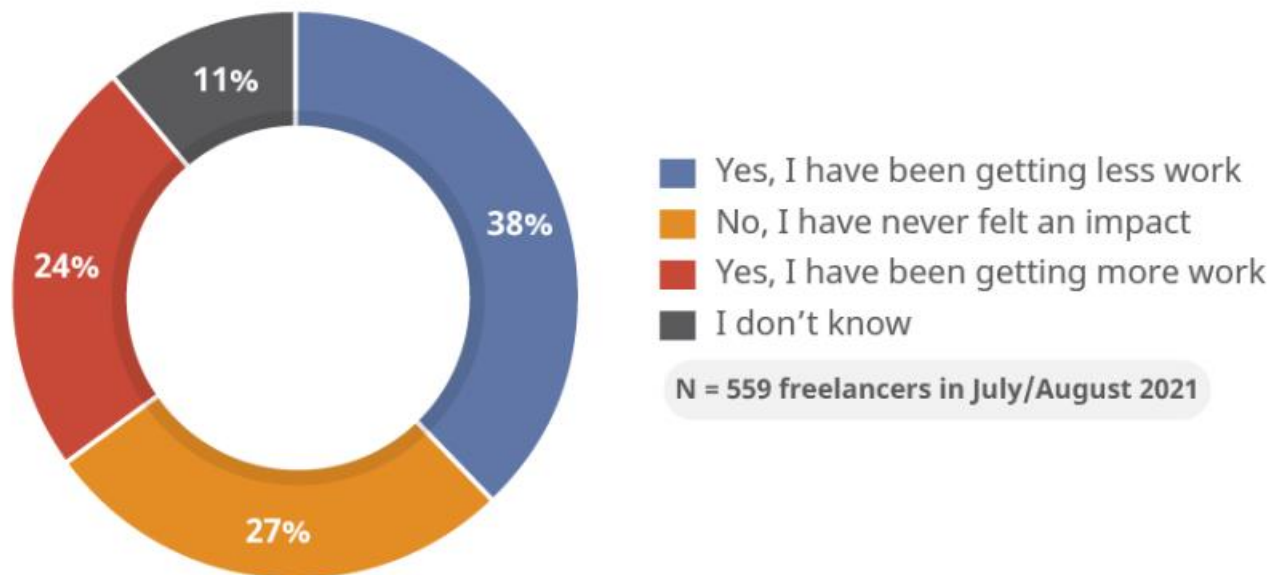
© CSA Research

N = 559 freelancers in July/August 2021

CSA COVID-19 Freelancer 4 Survey Data

CSA Research aptauja 2021. g. jūlijs-augusts, 559 respondenti no 91 valstīm

Are you still feeling the impact of COVID-19 on your business?

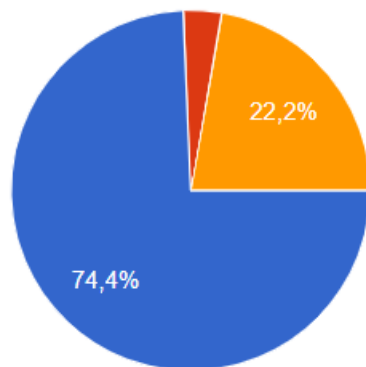
© CSA Research

Covid-19 ietekme

- 1. aptauja – 2020. g. marts
 - 117 respondenti
- 2. aptauja – 2020. g. jūnijs
 - 42 respondenti
- 3. aptauja – 2020. g. decembris
 - 86 respondenti

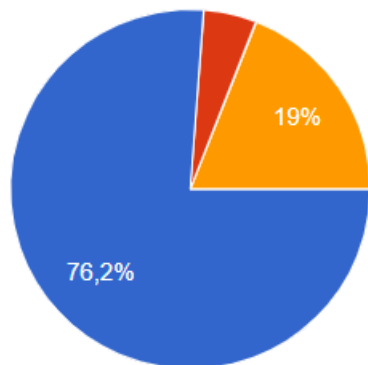
Darbības veidi

2020. g. marts

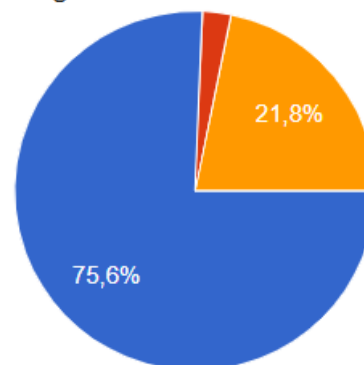

- rakstisko tulkošanu un/vai rediģēšanu
- mutisko tulkošanu
- rakstisko un mutisko tulkošanu

2020. g. jūnijs

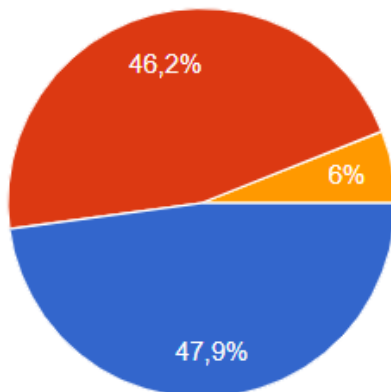

2020. g. decembris

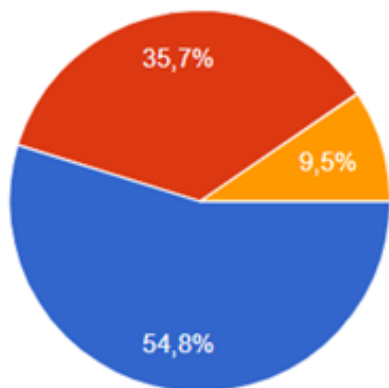
Darba apjoms

2020. g. marts

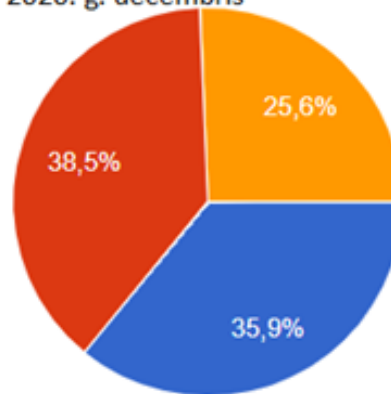

- samazinājies
- palicis nemainīgs
- pieaudzis

2020. g. jūnijs

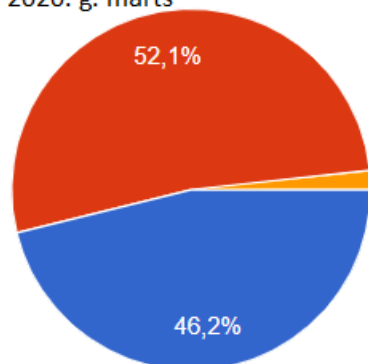

2020. g. decembris

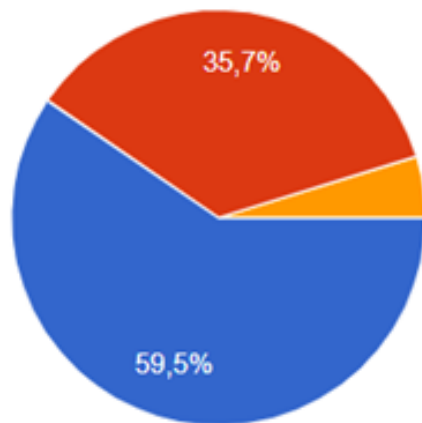
Ienākumi no tulkošanas

2020. g. marts

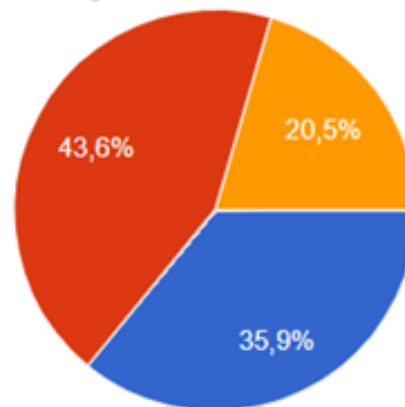

- samazinājušies
- palikuši nemainīgi
- palielinājušies

2020. g. jūnijs

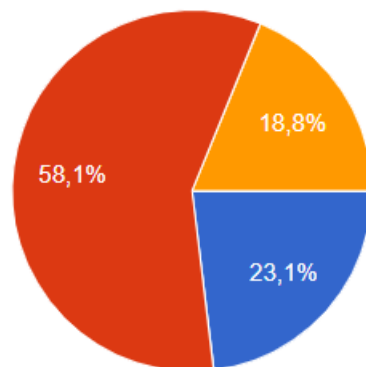

2020. g. decembris

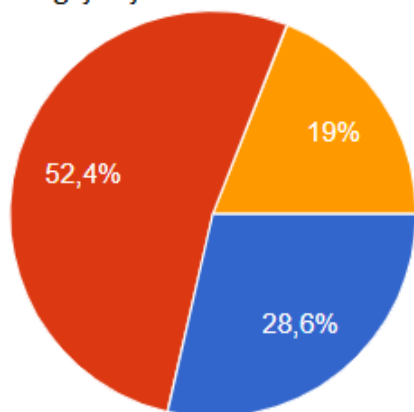
Es sagaidu, ka mani ienākumi no tulkošanas

2020. g. marts

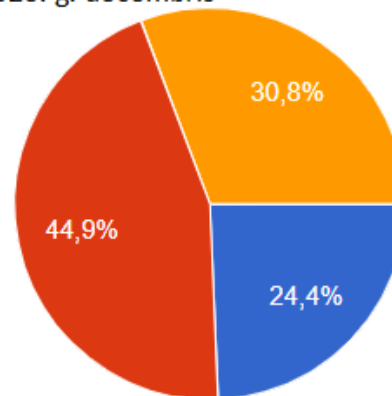

- būs nepietiekami iztikas nodrošināšanai
- būs pietiekami iztikas nodrošināšanai, bet ne vairāk
- būs vairāk nekā pietiekami iztikas nodrošināšanai

2020. g. jūnijs

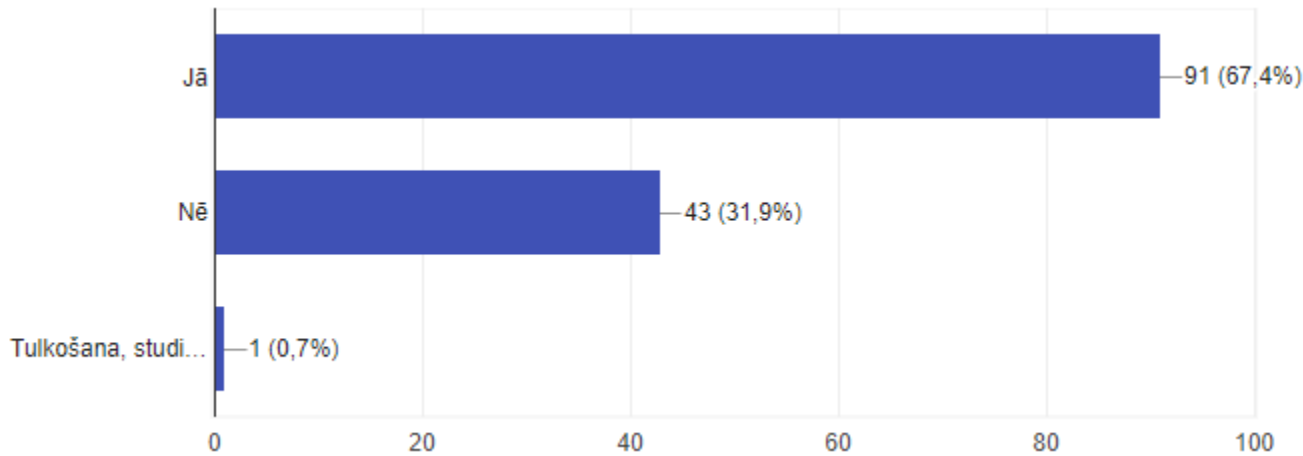
2020. g. decembris

Darba samaksa

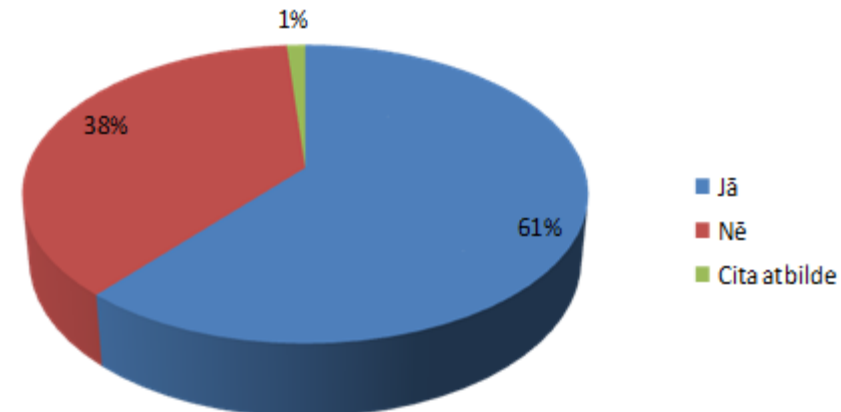
- Aptaujas «Darba samaksa un apmierinātība ar darbu: Latvijas tulkošanas nozares dati» (Gizeleza, Lapaine)
- 14.08. līdz 09.11.2013.
- 08.09. līdz 01.11.2017.
- 135 respondenti

Tulkošana kā galvenā nodarbošanās

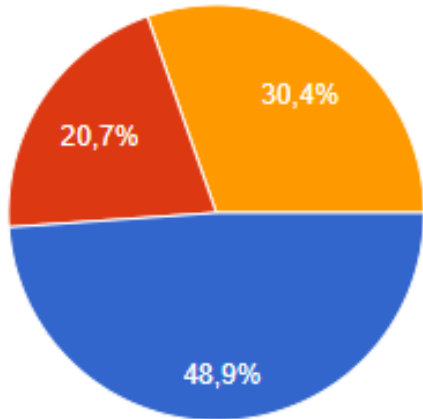
(Gizeleza, Lapaine 2017)

Vai tulkošana ir Jūsu galvenā nodarbošanās?

(Gizeleza, Lapaine 2013)

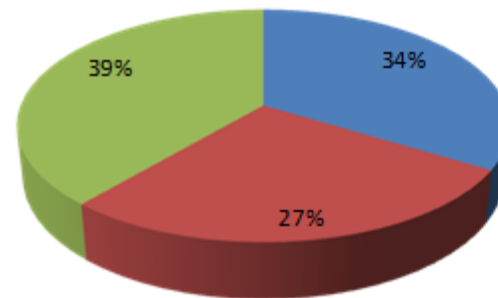
Tulkošana kā ienākumu avots

- Vienīgais ienākumu avots
- Pamatienākumu avots
- Blakusienākumu avots

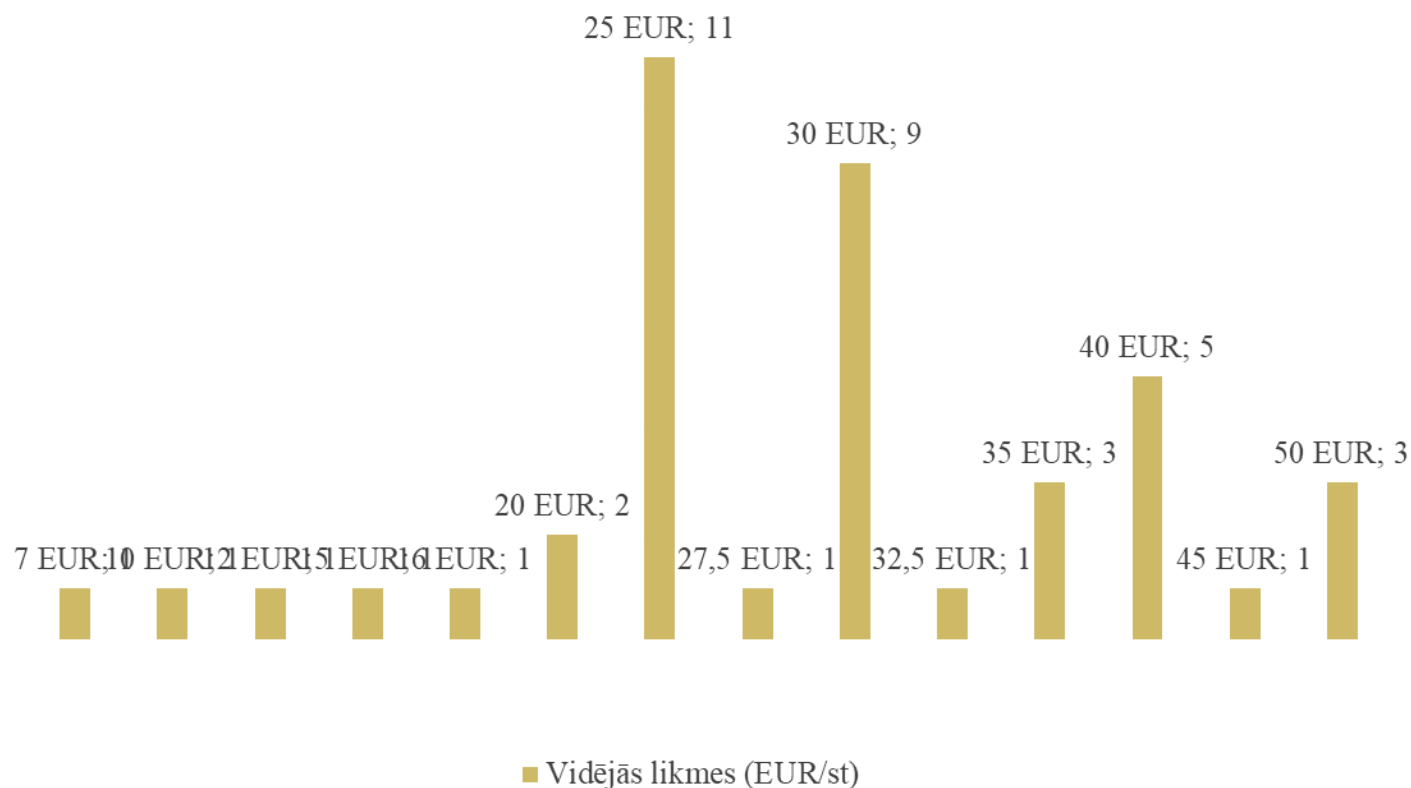
(Gizeleza, Lapaine 2017)

(Gizeleza, Lapaine 2013)

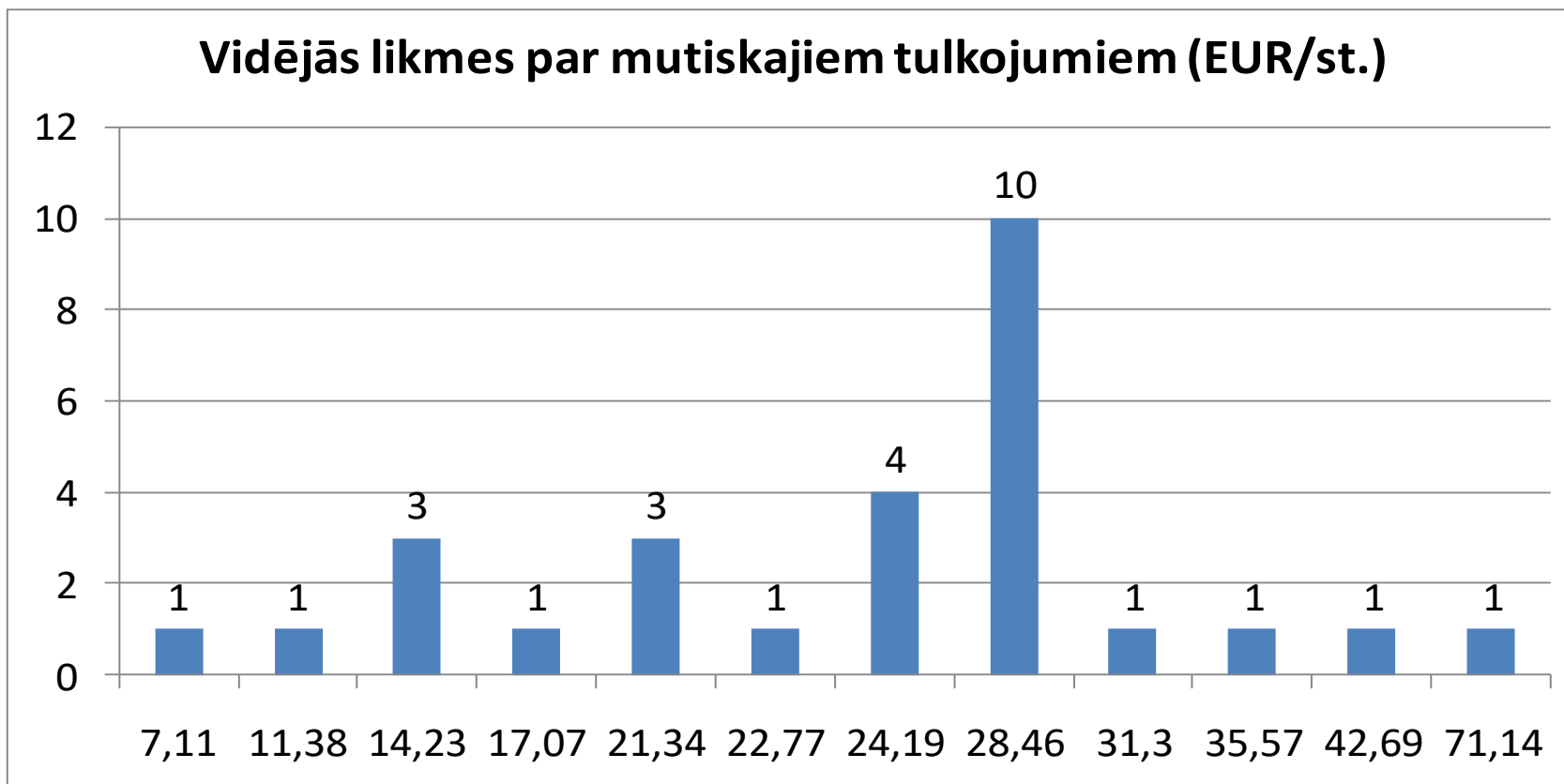

- Vienīgais ieņēmumu avots
- Pamatieņēmumu avots
- Blakusieņēmumu avots

Vidējās likmes par mutiskajiem tulkojumiem

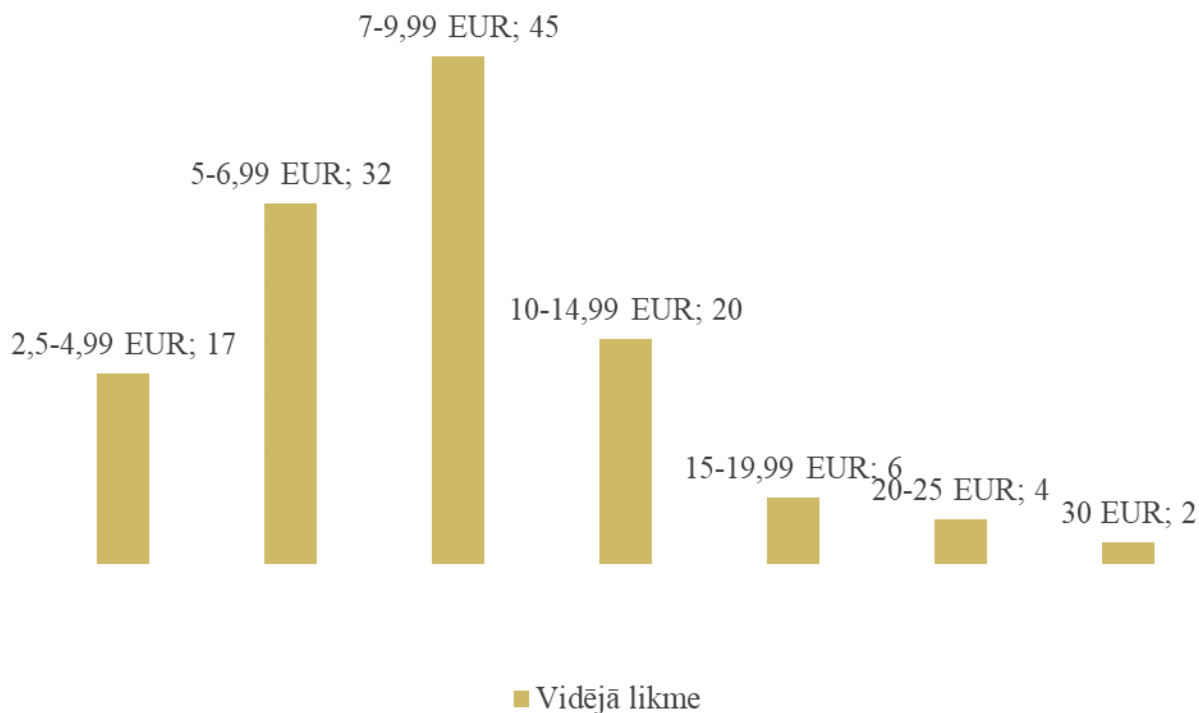

(Gizeleza, Lapaine 2017)

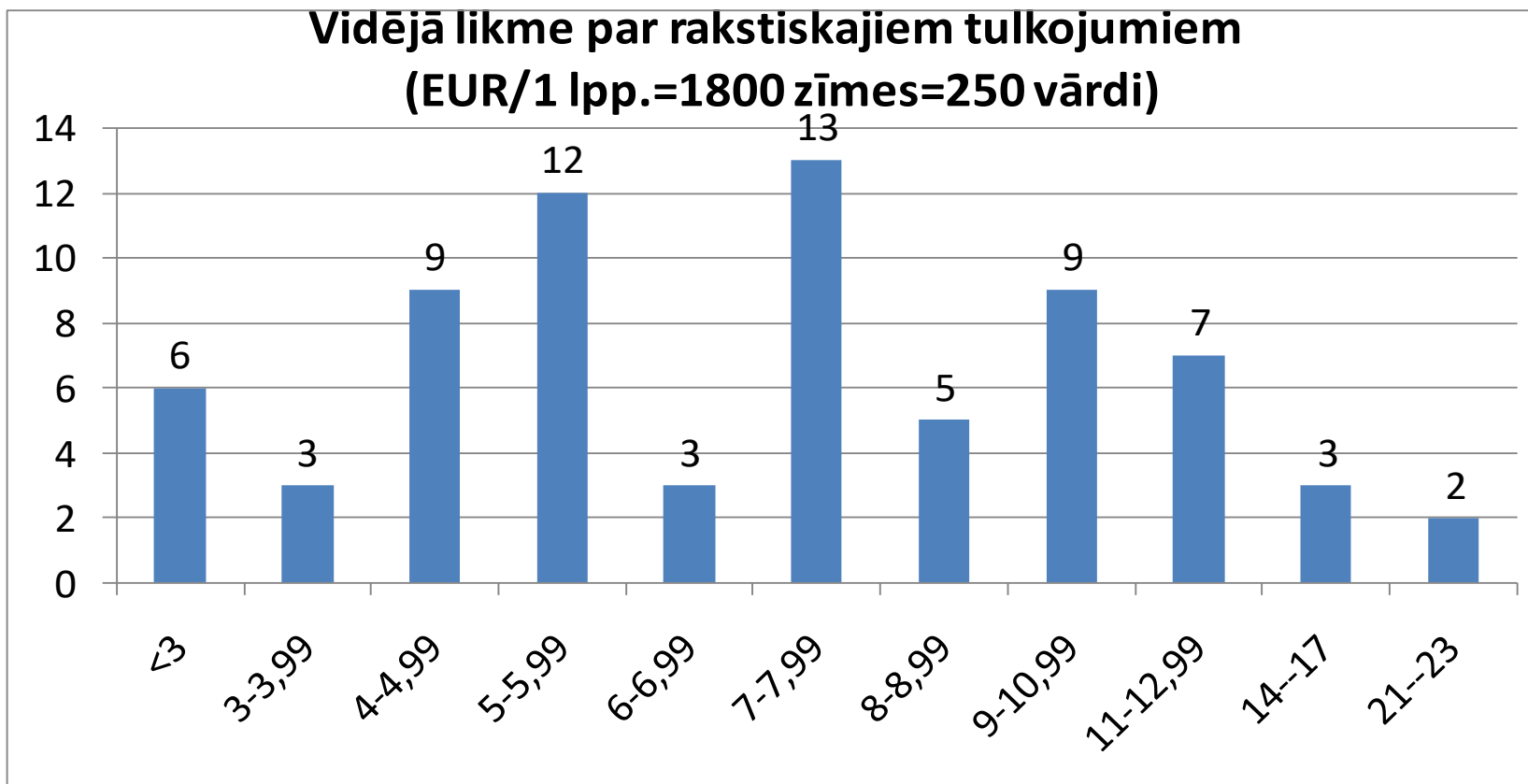
(Gizeleza, Lapaine 2013)

Vidējās likmes par rakstiskajiem tulkojumiem

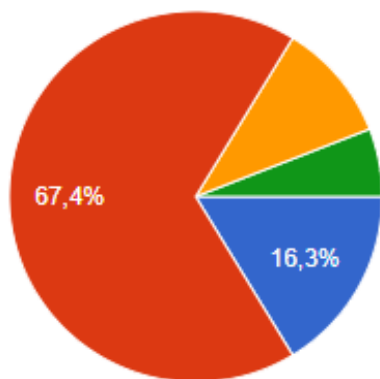
(Gizeleza, Lapaine 2017)

Vidējās likmes par rakstiskajiem tulkojumiem

(Gizeleza, Lapaine 2013)

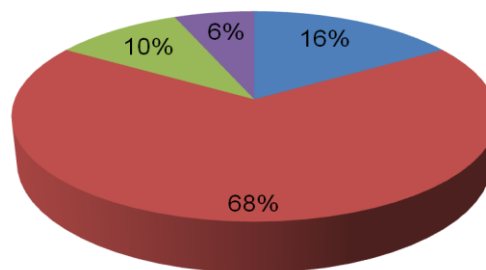
Apmierinātība ar samaksu

- Jā, pilnībā apmierina
- Daļēji apmierina
- Daļēji neapmierina
- Nē, pilnībā neapmierina

(Gizeleza, Lapaine 2017)

Vai Jūs apmierina samaksa par Jūsu tulkojumiem?

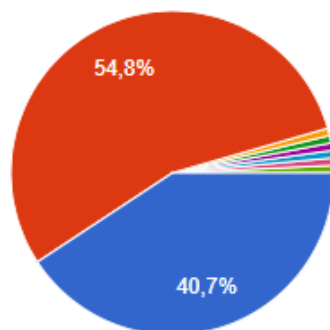
- Jā, pilnībā apmierina
- Daļēji apmierina
- Daļēji neapmierina
- Nē, pilnībā neapmierina

(Gizeleza, Lapaine 2013)

Apmierinātība ar samaksu

9. Vai Jūs palielinājāt savus izcenojumus tulkojumiem 2016. gadā?

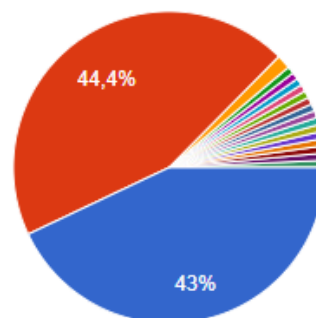
135 atbildes

- Jā
- Nē
- Jā, dažiem jauniem klientiem.
- Atsevišķiem klientiem
- Atalgojums nav atkarīgs no manām vēlmēm
- Dažiem birojiem - jā
- Centos, taču birojs, ar kuru sadarbojos, atteica.
- Atkarīgs no pasūtītāja

10. Vai Jūs plānojat palielināt savus izcenojumus tulkojumiem 2018. gadā?

135 atbildes

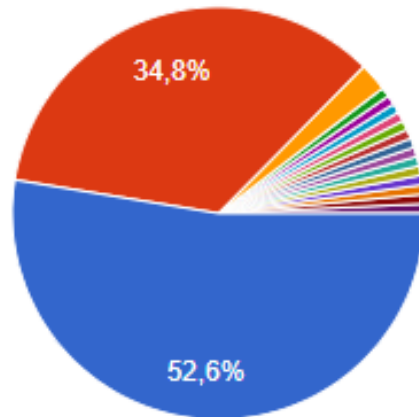
- Jā
- Nē
- nezinu
- gribētos, bet nezinu, vai izdosies
- Gribētos, bet nevar zināt, vai sanāk...
- iespējams.
- vēl nezinu
- Atalgojums nav atkarīgs no manām...

▲ 1/3 ▼

Samaksas novērtējums

11. Vai Jūsu pašreizējā samaksa atbilst paveiktajam darbam?

135 atbildes

- Jā
 - Nē
 - Ne vienmēr
 - Augstākā likme (50) - jā, mazākā (20) - nē
 - Atkarīgs no darba tēmas.
 - uzskatu, ka par savu kvalitāti esmu...
 - Atkarīgs no projekta
 - atkarīgs no pasūtītāja
- ▲ 1/3 ▼

Iepriekšējās aptaujas rezultāti:

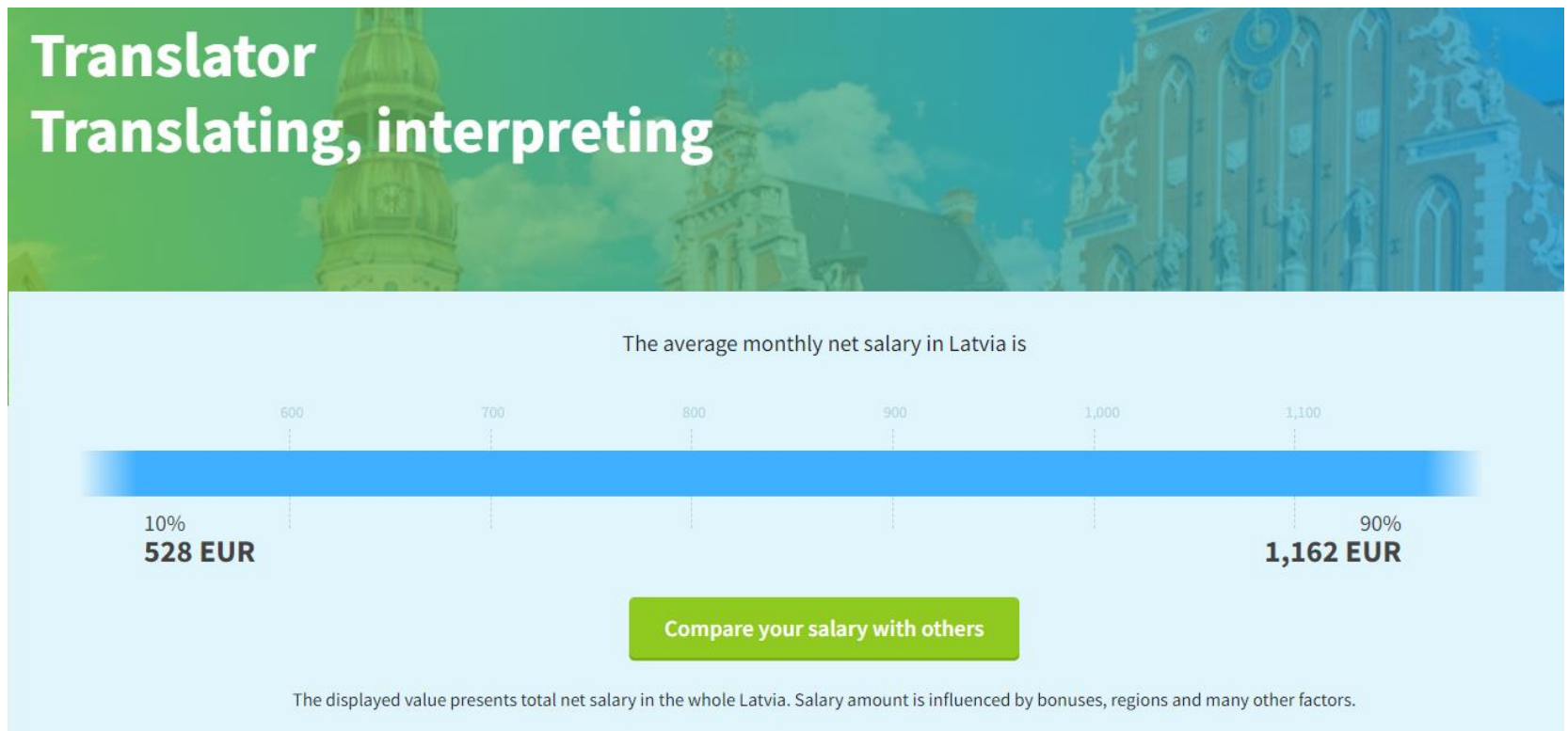
Jā – 43%

Nē – 46%

Cita atbilde – 11% (Gizeleza, Lapaine 2013)

Darba samaksa

www.algas.lv

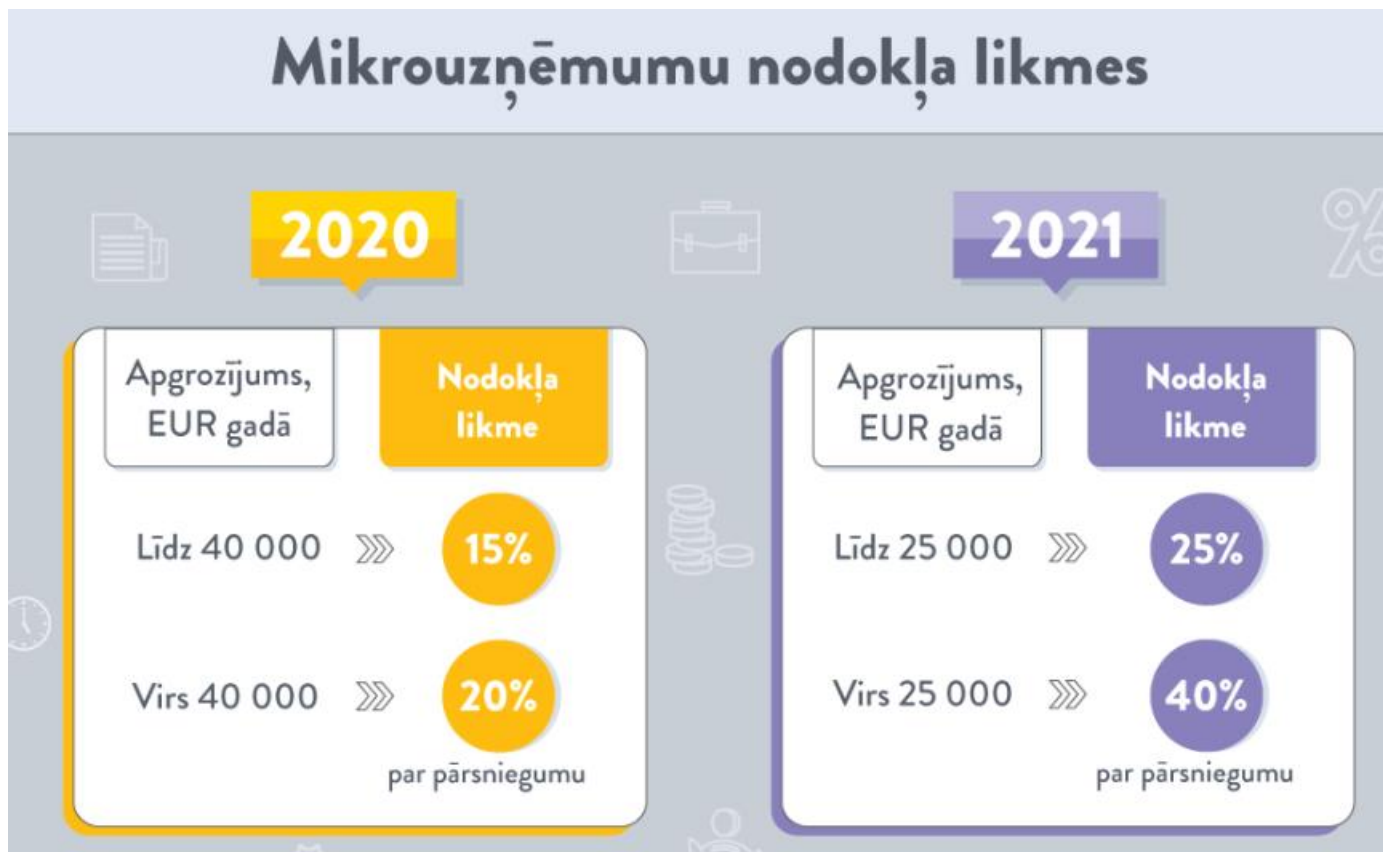

Darba samaksa

www.vid.gov.lv

1	Informācija par vidējām stundas tarifa likmēm periodā no 2021.gada janvāra līdz septembrim				
2	Dati uz 05.11.2021.				
3	Profesiju klasifikatora līmenis	Profesiju klasifikatora kods	Profesiju klasifikatora nosaukums	Vidējā stundas tarifa likme valstī, EUR	80% no vidējās stundas tarifa likmes valstī
165	Profesiju mazā rupa	263	Sociālo un reliģisko lietu vecākie speciālisti	8.72	6.98
166	Profesiju grupa	2631	Ekonomisti	11.13	8.91
167	Profesiju grupa	2632	Sociologi, antropologi un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	9.76	7.81
168	Profesiju grupa	2633	Filozofi, vēsturnieki un politologi	6.61	5.29
169	Profesiju grupa	2634	Psihologi	9.18	7.35
170	Profesiju grupa	2635	Sociālā darba un konsultāciju vecākie speciālisti	7.26	5.81
171	Profesiju grupa	2636	Reliģisko lietu vecākie speciālisti	5.63	4.50
172	Profesiju mazā rupa	264	Rakstnieki, žurnālisti un lingvisti	8.74	6.99
173	Profesiju grupa	2641	Rakstnieki un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	13.87	11.10
174	Profesiju grupa	2642	Žurnālisti	8.52	6.81
175	Profesiju grupa	2643	Tulkotāji, tulki un citi lingvisti	9.15	7.32
176	Profesiju mazā rupa	265	Radošo un izpildītājmākslu mākslinieki	7.58	6.07
177	Profesiju grupa	2651	Vizuālo mākslu mākslinieki	7.78	6.22
178	Profesiju grupa	2652	Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	7.26	5.80
179	Profesiju grupa	2653	Dejotāji un horeogrāfi	6.91	5.53
180	Profesiju grupa	2654	Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	8.52	6.82
181	Profesiju grupa	2655	Aktieri	7.73	6.18
182	Profesiju grupa	2656	Radio, televīzijas un citu mediju diktori	11.52	9.22
183	Profesiju grupa	2659	Citur neklasificēti radošo un izpildītājmākslu jomas mākslinieki	5.62	4.50

Mikrouzņēmumu nodokļa izmaiņas

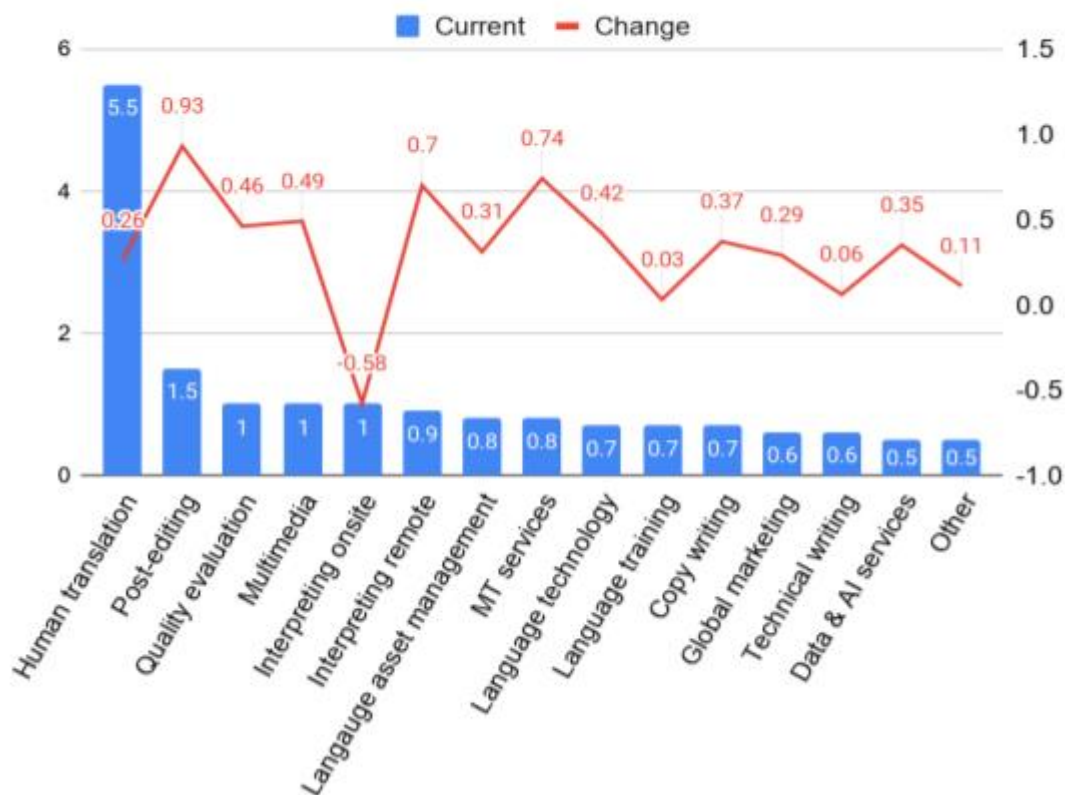
<https://lvportals.lv/skaidrojumi/322965-mikrouzņēmumu-nodokļa-izmaiņas-2021-gada-2020>

Mikrouzņēmumu nodokļa izmaiņas

- MUN nodokli varēs izvēlēties maksāt tikai individuālā uzņēmuma, zemnieka vai zvejnieka saimniecības īpašnieks, individuālais komersants vai cita fiziskā persona – saimnieciskās darbības veicējs.
- Darbiniekiem jāpiemēro darbaspēka nodokļi vispārējā kārtībā: iedzīvotāju ienākuma nodoklis un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pilnā apmērā.
- MUN likme apgrozījumam līdz 25 000 eiro gadā būs 25%, bet apgrozījuma pārsniegumam virs 25 000 eiro gadā – 40%.
- Ja mikrouzņēmums kļūst vai tam jākļūst par PVN maksātāju, tas zaudē MUN maksātāja statusu ar nākamo taksācijas periodu.
- Ar 2021. gada 1. janvāri MUN maksātāja statusu vairs nevarēs iegūt sabiedrība ar ierobežotu atbildību – SIA.
- Jau reģistrētie mikrouzņēmumu nodokļa maksātāji, kas ir SIA, varēs turpināt maksāt MUN līdz 2021. gada 31. decembrim. 2022. gadā SIA kļūs par uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātājām.

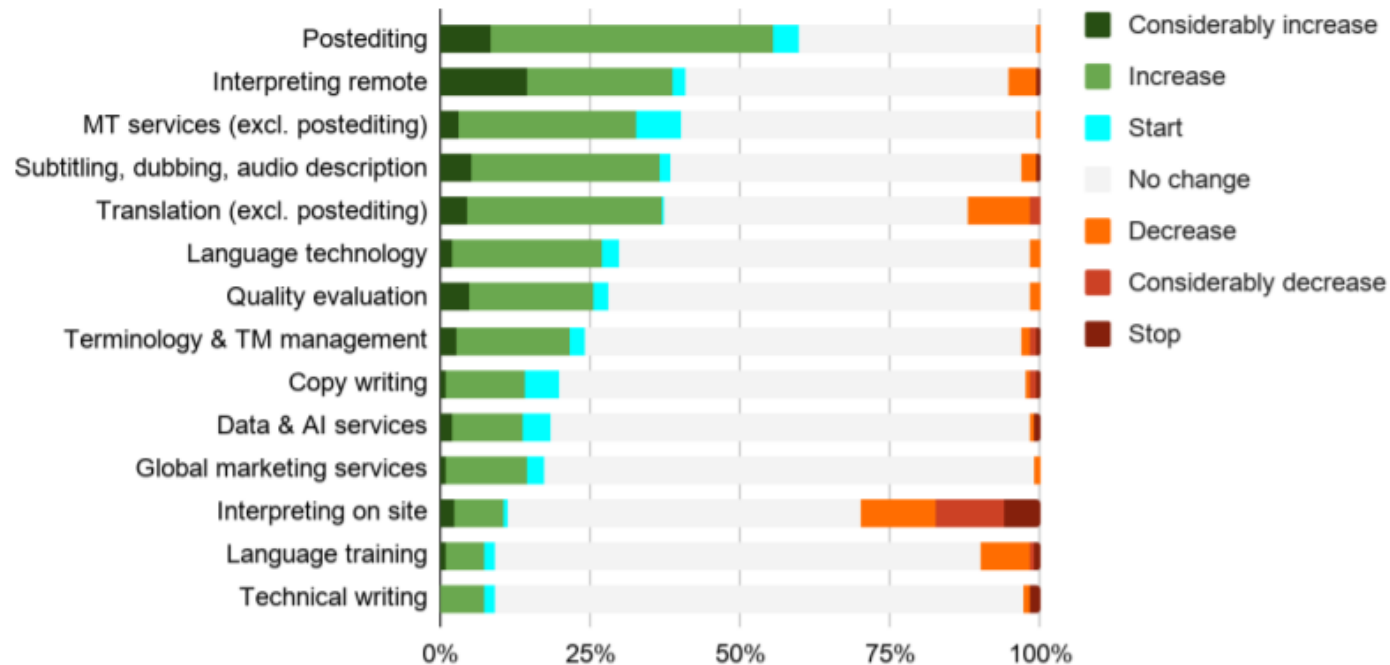
Pakalpojumu veidi

Activities - LSC

Pakalpojumu veidi

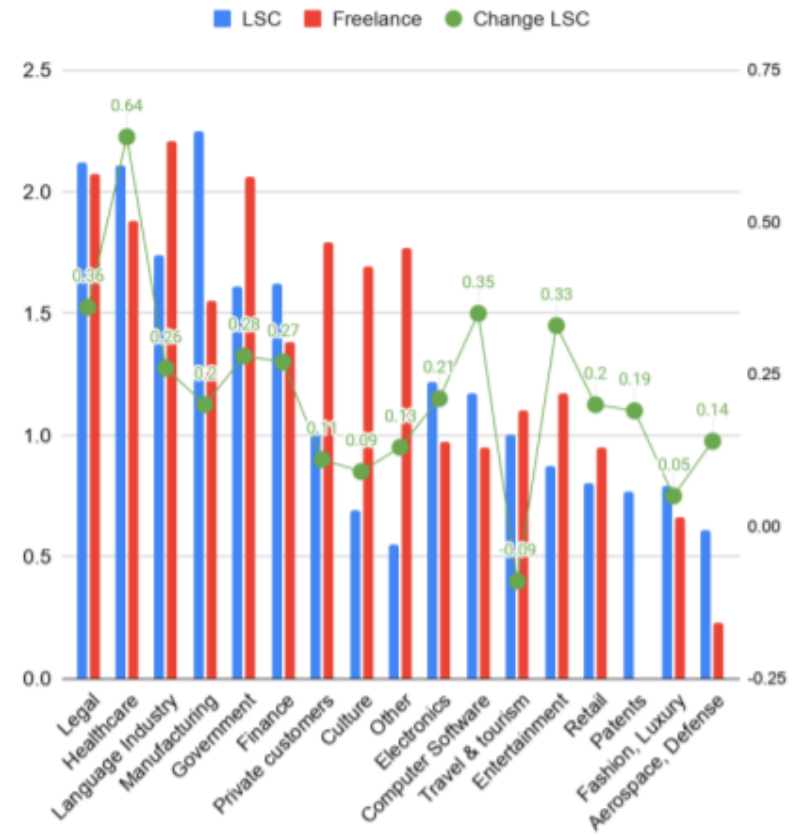
- Visizplatītākais pakalpojums ir cilvēka veiktie tulkojumi.
- Otrajā vietā ir pēcreidīgēšana, kas piedzīvoja visstraujāko pieaugumu, bet joprojām ievērojami atpaliek no tulkošanas.
- Mutisku tulkošanu uz vietas aizstāja attālināta tulkošana.

Specializācijas jomas

- Galvenās nozares ar pieaugumu: veselības aprūpe, jurisprudences, IT un izklaide
- Nozares ar vājiem rādītājiem: tūrisms, mode un kultūra

Domains - LSC

Covid-19 ietekme

- LSC: vairāk uzmanības pievērš tehnoloģijām.
- Individuālie uzņēmēji un līgumtulkotāji: kvalifikācijas celšana, diversifikācija un tīklošanās tiešsaistē.

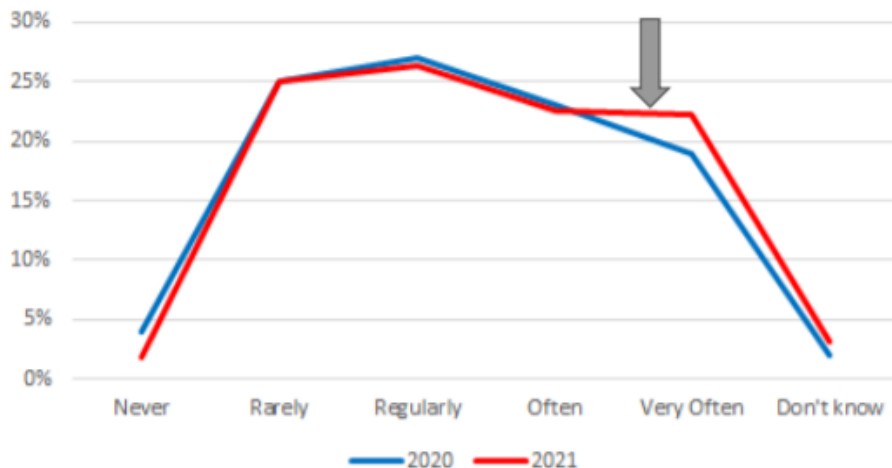
Measures taken

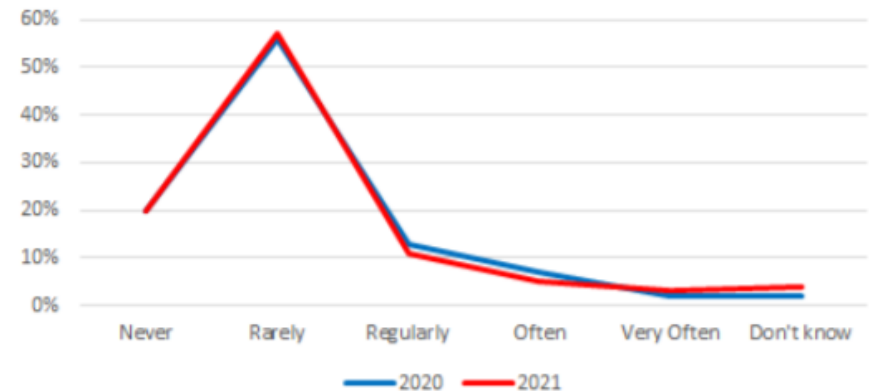
Izmaiņas darba procesos

- 2021. gadā novēroja steidzamo pasūtījumu skaita pieaugumu. Tas var būt saistīts ar Covid-19 un nepieciešamību pēc informācijas nodrošināšanas steidzamā kārtā.
- Steidzami pasūtījumi ir ierasta parādība tulkošanas nozarē.
- Lielāko daļu tulkošanas projektu veic individuāli tulkotāji, nevis sadala starp vairākiem tulkotājiem.

Frequency of rush deliveries

Frequency of projects being shared with other translators

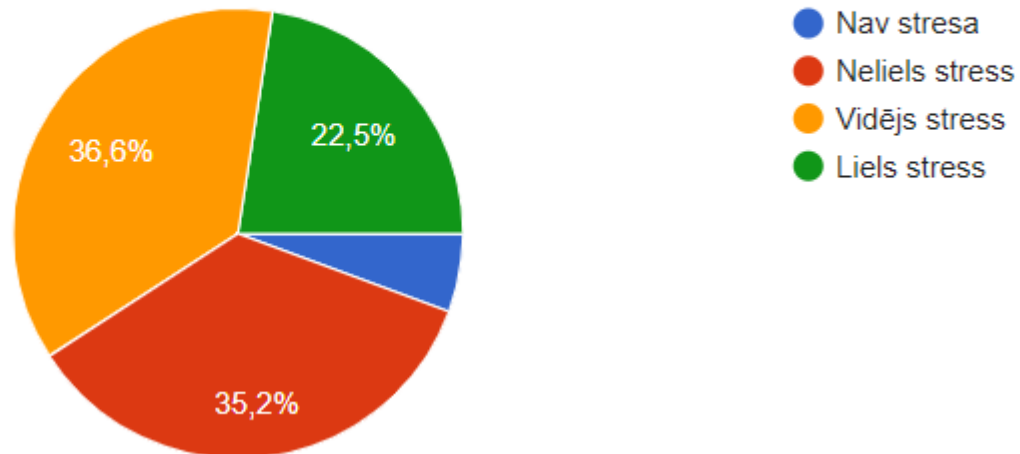

Stresa faktori

- Aptauja par darba drošību 2019
- 71 respondents

13. Kā Jūs vērtējat stresu/spriedzi darbā?

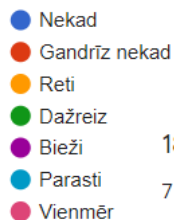
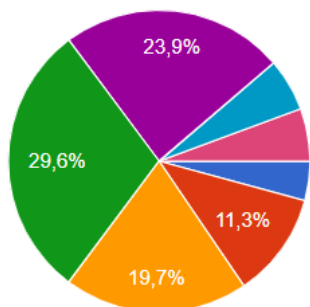
71 atbilde

Stresa faktori

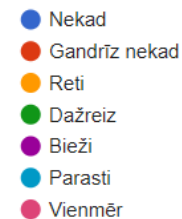
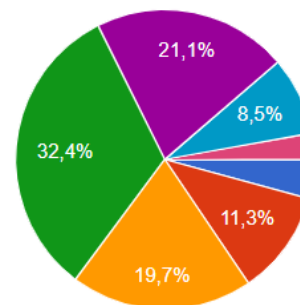
17. Esat fiziski iztukšots(a)

71 atbilde

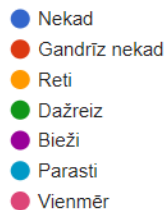
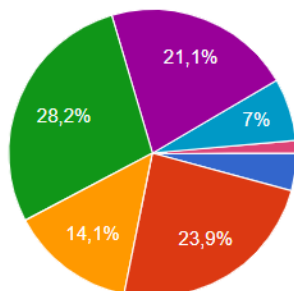
18. Esat garīgi iztukšots(a)

71 atbilde

34. Jūtaties nemierīgs(a)

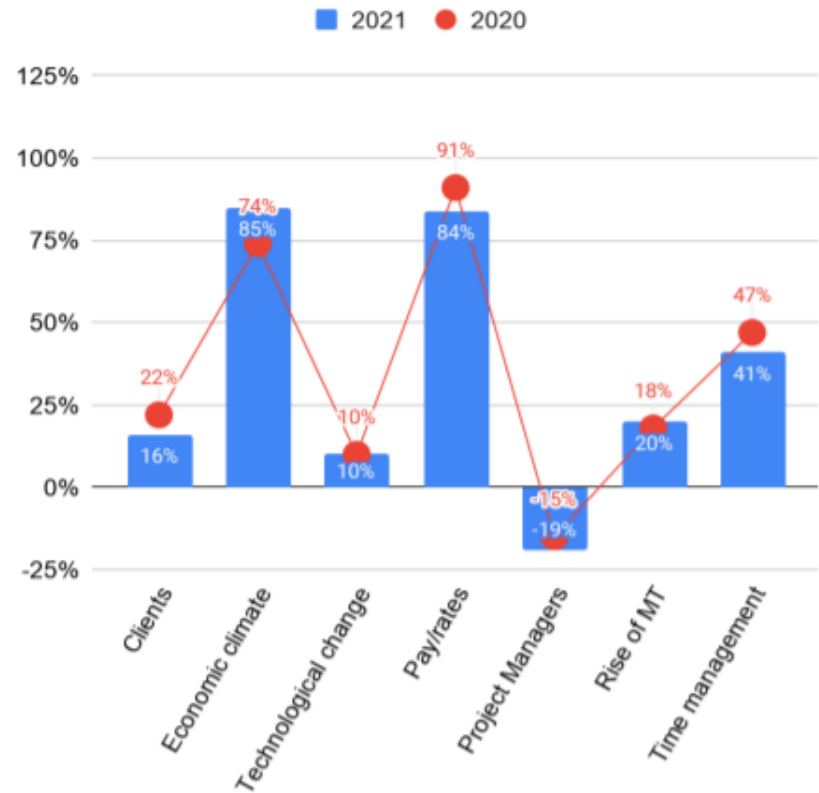
71 atbilde

Stresa faktori

- Pretēji sagaidāmajam, stresa līmenis mazinājās, izņemot bažas par ekonomisko situāciju un stresu saistībā ar MT attīstību.
- Citi stresa faktori:
 - darbs no mājām/attālinātas mācības bērniem,
 - regulējuma trūkums profesijā,
 - «feast or famine» - neregulārā noslodze,
 - neskaidra nākotne liek klientiem nervozēt,
 - atgriezeniskās saites trūkums.

Stress factors

- 2020. gads nebija veiksmīgs, bet varēja būt sliktāk, 2021. gads izskatās labāk, bet ne visi tā uzskata.
- Covid-19 paātrināja nepieciešamas izmaiņas nozarē.

- Izstrādāts tulka profesijas standarta projekts
- Plānots darbs pie tulkotāja profesijas standarta projekta
- Tiek sagatavota Latvijas tulku un tulkotāju aptauja ar nolūku noskaidrot situāciju tulkošanas nozarē, iegūtu vispārēju informāciju par tulkiem un tulkotājiem un viņu darba apstākļiem

Latvijas tulku un tulkotāju aptauja

Labdien!

Latvijas Tulku un tulkotāju biedrība veic aptauju, lai noskaidrotu situāciju tulkošanas nozarē, iegūtu vispārēju informāciju par tulkiem un tulkotājiem, un viņu darba apstākļiem.

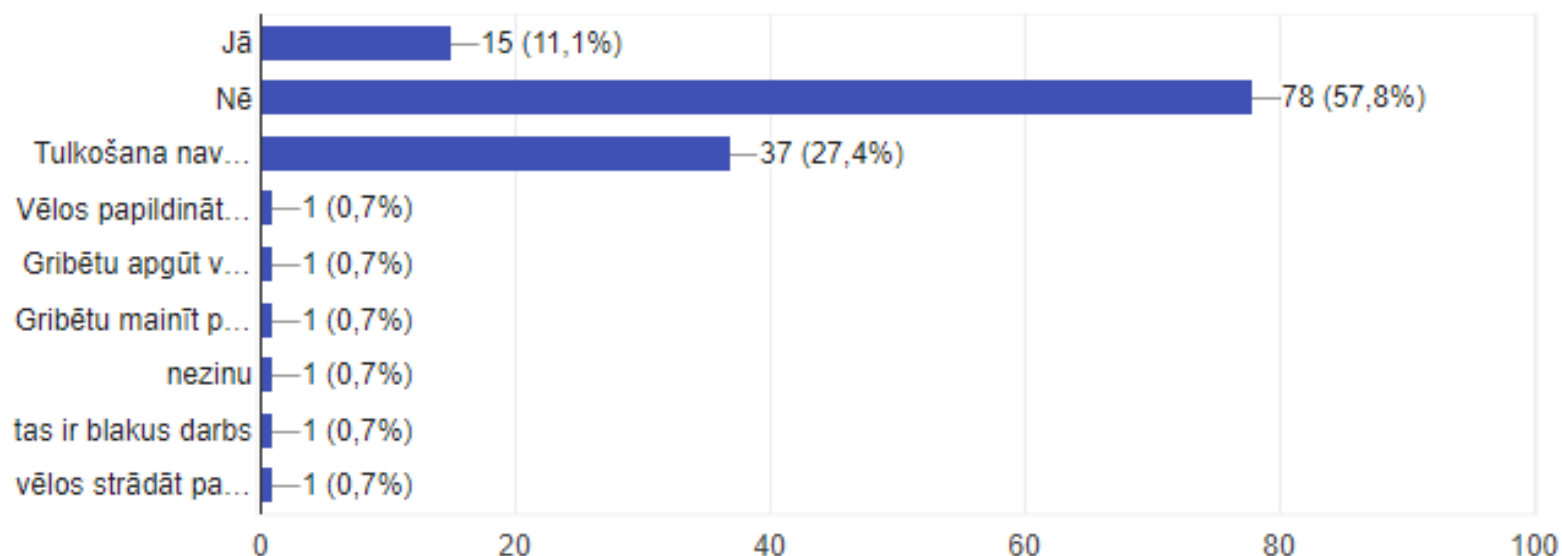
Šī aptauja ir anonīma. Aptaujas rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Katra dalībnieka atbildes atsevišķi netiks analizētas.

Aptaujas rezultāti tiks publicēti LTTB mājaslapā www.lttb.lv.

Paldies par Jūsu veltīto laiku šīs aptaujas aizpildīšanai!

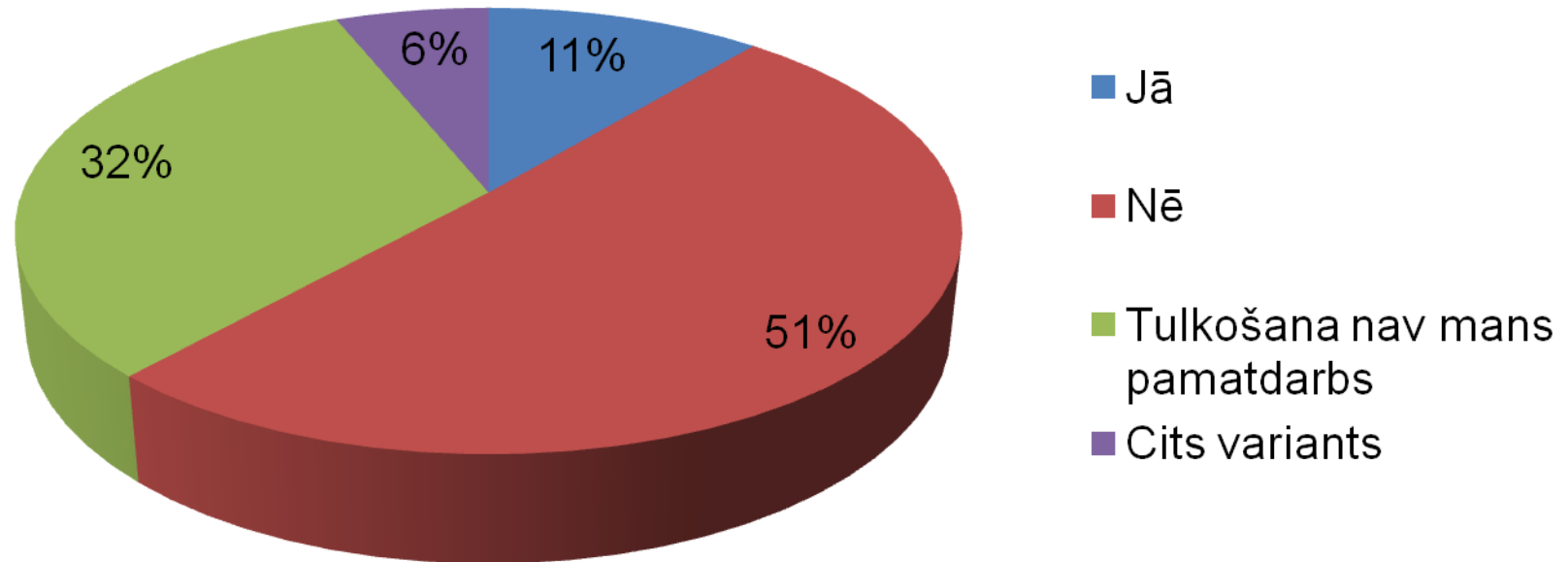
15. Ja tulkošana ir Jūsu galvenā nodarbošanās, vai Jūs gribētu mainīt profesiju?

135 atbildes

Apmierinātība ar darbu

Ja tulkošana ir Jūsu galvenā nodarbošanās, vai Jūs gribētu mainīt profesiju?

(Gizeleza, Lapaine 2013)

LTTB

Latvijas Tulku un tulkotāju biedrība

www.lttb.lv

[https://www.facebook.com/
LTTB.lv](https://www.facebook.com/LTTB.lv)

LTTB

LATVIJAS TULKU UN TULKOTĀJU BIEDRĪBA